

Marek Tamm

Amnestia ja anamneesia:
Mälukonfliktidest Eesti ühiskonnas

24. aprill 2007

Identiteet

```
graph TD; A[Identiteet] --- B[Minevik]; A --- C[Olevik]; A --- D[Tulevik]
```

Minevik

Olevik

Tulevik

Minevik/Mälu

```
graph TD; A[Minevik/Mälu] --> B[Individuaalne mälu]; A --> C[Kollektiivne mälu];
```

Individuaalne
mälu

Kollektiivne
mälu

Kollektiivne mälu

```
graph TD; A[Kollektiivne mälu] --- B[Kommunikatiivne mälu]; A --- C[Kultuuriline mälu]
```

**Kommunikatiivne
mälu**

**Kultuuriline
mälu**

Kollektiivse mälu edasikandmise viisid

- Suulised kanalid
- Kirjalikud kanalid
- Visuaalsed kanalid
- Tegevuslikud kanalid
- Ruumilised kanalid

Kollektiivse mälu kandjad

Mälukogukonnad

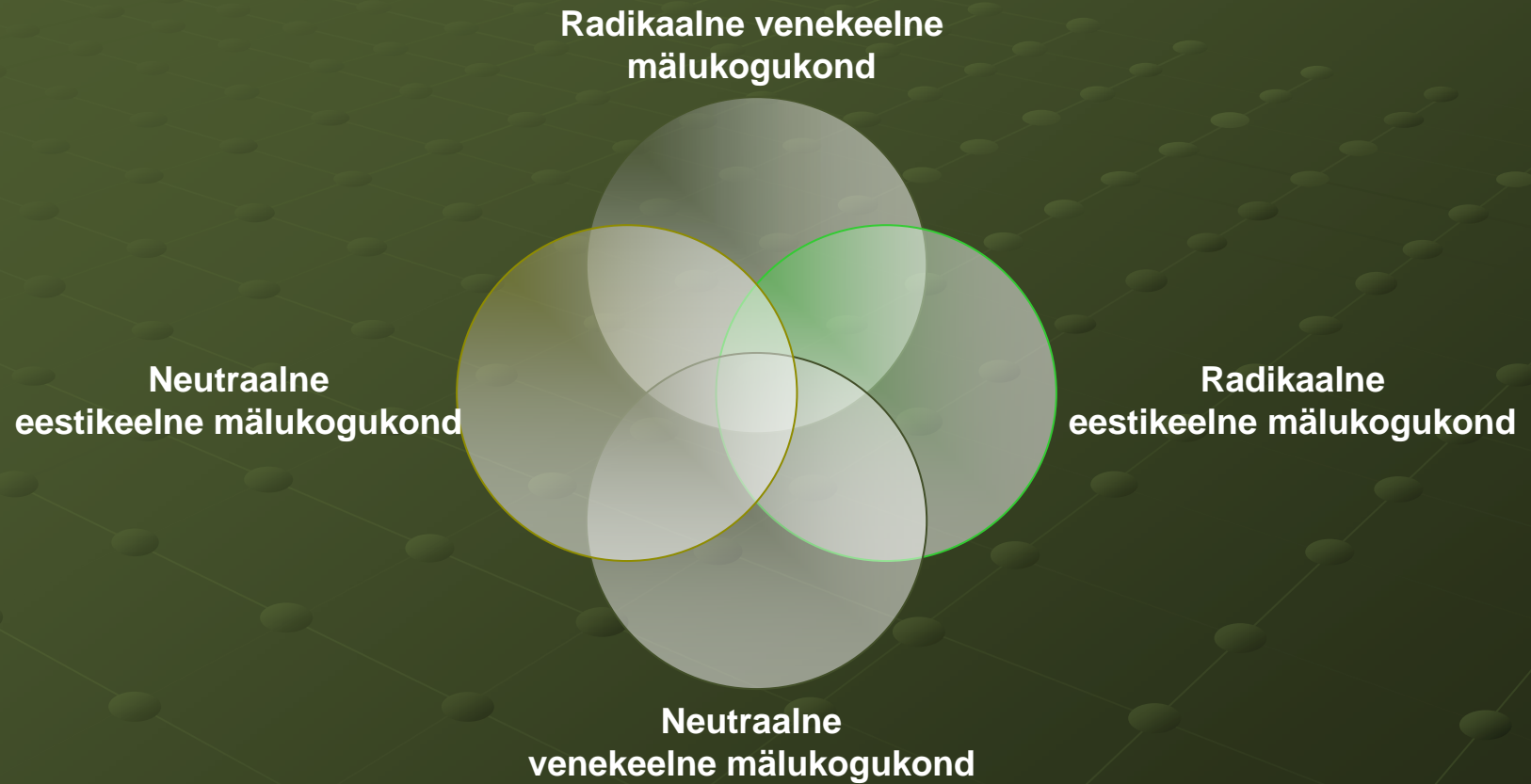
```
graph TD; A[Mälukogukonnad] --- B[X mälukogukond]; A --- C[Y mälukogukond]; A --- D[Z mälukogukond]; B --- C; C --- D;
```

X mälukogukond

Y mälukogukond

Z mälukogukond

Mälukogukonnad Eestis

Mälukogukondade konfliktid

Teine maailmasõda

```
graph TD; A[Teine maailmasõda] --> B[Suur Isamaasõda]; A --> C[Nõukogude okupatsioon]; B --- D["Välisvaenlase väljatõrjumine"]; C --- E["Väikerahva vaenamine"];
```

Suur
Isamaasõda

“Välisvaenlase väljatõrjumine”

Nõukogude
okupatsioon

“Väikerahva vaenamine”

Kuidas ületada mälu konfliktid?

- Erinevuste vastastikune tunnustamine
- Negatiivsete ajalookogemuste lõimimine
- Teleoloogilise ajalookäsitluse hülgamine
- Vaatenurkade rohkus ja paljukeskmesus

Mida teha pronkssõduriga?

- Mõista laiemat konteksti:
  - a) Teise maailmasõja pärandi ümberhindamine
  - b) Monumentide tasakaalustamatus (Lihula monumendi äraviimine, Vabaduse monumendi puudumine)
- Äraviimine pole lahendus:
  - a) Koht ei mineta oma tähendust
  - b) Konflikti eskaleerumine ja negatiivsed vastukajad
- Monumendi positiivne hõlmamine:
kujundada pronkssõduri monumendist Teise maailmasõja memoriaal

Amnestia ja anamneesia

Väljakutse ühiskonnale:
tasakaal amnestia/andestamise ja
anamneesia/unustamise vahel

Eesmärk:
võime mäletada
kunst unustada
oskus andestada

Jacques Chirac
09. detsember 2005:

“Meie vabariigis ei ole ametlikku ajalugu. Seaduse ülesandeks ei ole ajalugu kirjutada. Ajaloo kirjutamine on ajaloolaste asi.”

Lõpp